

Stripmakers in Nederland: artistiek aan de top, financieel in een diep dal...

De noodzaak om de beroepsgroep te verenigen is groter dan ooit

Een beeld zegt meer dan duizend woorden. Kranten en tijdschriften staan vol met duidende cartoons en betekenisvolle spotprenten; striptekenaars voorzien dagelijks onze beeldcultuur van veelzijdige uitingen. Daarnaast winnen Nederlandse stripmakers belangrijke internationale prijzen. Nederlandse stripmakers zijn in het buitenland in sommige gevallen bekender dan in eigen land. Toch kan het overgrote deel van de Nederlandse stripmakers niet leven van het maken van strips. Enkel een toplaag weet rond te komen, maar doorgaans alleen door een veelheid aan werkzaamheden binnen het vak naast elkaar uit te voeren.

Dat moet anders, dacht ook internationaal gelauwerd stripmaker Aimée de Jongh. Na het winnen van de Stripschapsprijs 2022 besloot ze het gewonnen prijzengeld in te zetten om iets terug te doen voor de sector en vooral haar collega's binnen de sector. Met de Grote Stripmakers Enquête 2023 hoopt ze nu de pijnlijke waarheid in cijfers op tafel te leggen en op een begin van verbetering.

Naast haar eigen werkpraktijk ziet Aimée dat er veel talent rondloopt in Nederland. Ze wil niets liever dan de positie van die professionals verbeteren. Als lid van de Kunstenbond zocht ze daarom de samenwerking met de bond op om gezamenlijk te onderzoeken hoe de financiële situatie is voor stripmakers in Nederland.

Dankzij de Grote Stripmakers Enquête 2023, een onderzoek naar de makers van het Nederlandse beeldverhaal (strips, cartoons en graphic novels), is er nu meer informatie over de huidige stand van zaken.

Hieronder alvast een aantal uitkomsten zwart op wit

Dramatische financiële opbrengsten professionele stripmakers in Nederland

1. Minder dan één op de vijf stripmakers (18,9%) kan leven van het maken van strips. En 54,5% kan helemaal nooit rondkomen van hun werk als stripmaker, cartoonist etc.
2. Tenminste 2/3 deel van de Nederlandse stripmakers verdient onder het minimumloon (minimumloon is ruim € 25.000 bruto per jaar). En ruim 1/3 (36,9%) verdient zelfs minder dan € 2.000 bruto per jaar.

Stripauteur en initiatiefnemer Aimée de Jongh maakt zich boos

"De makers van internationaal gerenommeerde graphic novels zoals Barbara Stok (vertaald in meer dan 20 landen) en Erik Kriek (Award of Excellence MoCCA Arts Fest in New York) worden in de Nederlandse media volop geprezen, als een paradepaardje van de Nederlandse cultuur. Maar enkele pagina's later staan er strips of cartoons geprint, waar de media zelf maar een schijntje voor over hebben. Dat is hypocriet en schandalig.

Door deze enquête is duidelijk geworden dat het inkomen van stripmakers vrijwel altijd moet worden aangevuld met ander werk. Dat is niet de keuze van de stripmaker, dat is noodzaak. Stripmakers die klagen over vergoedingen krijgen vaak te horen: "Maar je vindt het toch leuk om te doen?", alsof het een hobby is. Voor professionele stripmakers is dit geen hobby, het zijn zpp'ers. Ze zijn niet anders dan vormgevers, regisseurs of andere beeldmakers. Ze willen

fatsoenlijk betaald worden voor het werk dat ze leveren. Het is bovendien teleurstellend dat er nog altijd geen projectsubsidie is voor graphic novels, terwijl het maken ervan meerdere jaren in beslag neemt en de boeken veel aanzien genieten in het buitenland.

Hoeveel mooie graphic novels hadden we niet kunnen maken, als er een fonds was geweest dat ons steunde? Wat mij betreft zou er naast een Filmfonds en Letterenfonds ook een Stripfonds moeten zijn. Strips zijn een kunstvorm. We verdienen meer dan dit."

Kunstenbond laat de stripmakers niet in hun hemd staan (stripmakers = inclusief tekenaars, scenaristen, cartoonisten, graphic novellisten, inkleurders)

Deze zorgwekkende resultaten van de enquête leidden bij de Kunstenbond tot een gevoel van grote urgentie om de stripmakers per direct op te nemen binnen haar ledengroep.

Caspar de Kieft (belangenbehartiger arbeidsmarkt creatieve sector & auteursrecht bij de Kunstenbond), die Aimée heeft bijgestaan met het opzetten van de enquête, vult aan:

"Het onderzoek laat duidelijk zien dat de Nederlandse stripsector voor grote uitdagingen staat. Uit de enquête blijkt niet alleen een grote noodzaak tot het verbeteren en versterken van de positie van stripmakers, maar er wordt ook duidelijk aangegeven waar men vindt dat we moeten beginnen.

Vooraf het gebrek aan erkenning dat men ervaart, springt als een van de veel genoemde punten naar voren. Uit de vele uitgebreide antwoorden die op de enquête zijn binnengekomen, klinkt een enorm gevoel van bewustzijn van de eigen kwetsbare positie en de wil om daar gezamenlijk iets aan te doen. Er is veel animo om te verenigen en samen met Aimée de Jongh, collega's en de Kunstenbond aan de slag te gaan.

En als we iets willen bereiken, is dat verenigen ook héél hard nodig. Het is maar een relatief kleine beroepsgroep. Hoe meer mensen zich aansluiten, hoe meer we kunnen doen en dat beïnvloedt uiteraard de impact.

De Kunstenbond is bedreven in het behartigen van de belangen van creatieve professionals en dat van anderen die in de culturele en creatieve sector werken. We zijn met een stevig professioneel team en gaan heel graag samen met de stripmakers aan de slag en in gesprek met alle partijen die de sector een warm hart toedragen en die onderdeel zijn van de industrie om de sector, en de positie van de stripmakers te versterken. Het is nodig en dat verdienen de stripmakers."

ENKELE ANDERE OPVALLENDE UITKOMSTEN UIT DE ENQUETE

Opleiding

Maar iets meer dan de helft van de respondenten (56,4%) heeft een kunstvakopleiding genoten. Iets minder dan de helft (48,5%) heeft geen kunstvakopleiding gevolgd.

Publicaties en inkomsten

Wat verder opvalt in de enquête is dat de publicatievormen die voor de stripmakers voor wat hun werk betreft dominant zijn, in aanzienlijk mindere mate bijdragen aan hun inkomen. In andere woorden: met het werk waar de stripmaker bij het uitoefenen van zijn/haar vak het meeste tijd stopt, wordt het inkomen niet verdiend..

Wat zijn de voornaamste publicatievormen

Small press, eigen beheer en bijbehorende verkoop op festivals	52,1%
Online publicatie	41,3%
Strips in tijdschriften en kranten (pagina formaat)	33,8%
Waarmee verdien je je inkomen	
Opdrachtwerk voor geprinte media	57,9%
Opdrachtwerk voor bedrijven en particulieren	57,5%
Boekverkoop	47,5%

Strips, cartoons en graphic novels maken is voor de meeste professionals noodgedwongen iets wat je 'ernaast' moet doen. Zo'n 25% van de ondervraagden werkt 8 uur of minder per week aan strips e.d. Meer dan de helft van de stripmakers doet er werk naast dat verwant is aan het maken van strips (animator, ontwerper, illustrator etc.). Een kleine 40% heeft andere banen buiten de sector. En maar 30% van de stripprofessionals werkt 36 uur of meer in het vak.

Geslacht (feminisering)

Een opvallende uitkomst van de enquête is dat de groep oudere stripmakers vooral uit mannen bestaat (in de groep 45-65jaar is 90% man en 10% vrouw) terwijl in de jongste groep deelnemers aan de enquête 50% vrouw is en minder dan 30% man (en ruim 20% non-binair).

Inkomen versus geslacht (gendergap)

Wat verder opvalt is dat bij een jaarinkomen onder de € 25.000 bruto per jaar de vrouwen zijn oververtegenwoordigd en dat juist meer mannen aangeven boven de € 25.000 bruto per jaar te verdienen met strips maken.